

רוחניות ומחשבת הסייעוד

תוכנית לתואר שני

290.4058

שנה"ל תשפ"ד סמסטר א'

ימי ד' 12:15-13:45

מפגשים בכיתה ובזום על פי התאריכים שנקבעו בהנהלת החוג לסייעוד

מרצה: דר' שרה שחף RN; PhD

מפגשים אישיים בתיאום מראש:

shachaf6@gmail.com

הסיפור של הסייעוד מתחיל בעבודה חברתית הנושקת לעבודה דתית. כתפקיד חברתי מוכר מזה אלפי שנים, עובר העיסוק בתמיכה וסעד תהליך התמקצעות מתמשך, תוך ברור מהות העשייה, הגדרתה וחשיבותה בשיח הנע בין שליחות ופרנסה, רוחניות וחילון, הומניזם ומגדר.

בתהליך זה ניתן לזהות צמתים היסטוריים מכוננים, צמיחה מול תסכולים, ויכוחים פוליטיים וקונפליקטים פנים פרופסיונאליים: האתוס מול הפרקטיקה, התיאוריה מול המעשה, הקריירה מול האידיאולוגיה, היררכיות של תפקידים ופעילויות, אליטות מקצועיות.

בקורס זה ננוע בין היכרות ולימוד של צמתים מכוננים בשיח הזה, נציף שאלות שתעלינה במהלך השיעורים וננסה לגבש מחשבה בהירה ואישית בנוגע למקום של כל אחד ואחת מאיתנו בגיבוש הזהות המקצועית.

הלימוד יברר את ההקשרים ההיסטוריים של התפתחות הסייעוד ויבחן באופן ביקורתי טקסטים מרכזיים במחשבת הסייעוד כאשר אלמנט הרוחניות יהווה עדשה נוספת דרכה נתבונן בטקסט.

תכנים מרכזיים:

- מהי הגות? למה מתכוונים כשאומרים מחשבת הסייעוד?
- על המושג רוחניות והקשר שלה למחשבת הסייעוד
- צמתים מכוננים בהתפתחות הסייעוד בעולם ובארץ- פילוסופיה והיסטוריה.
- תיאוריות מרכזיות בסייעוד
- היבטים חברתיים, פוליטיים ומגדריים של מחשבת הסייעוד.
- חשיבה הגותית ככלי לברור משמעות וצמיחה מקצועית ואישית.

מתודולוגיה: הרצאות, דיונים, ברור עמדות, ניתוח טקסטים ויעוץ אישי וקבוצתי.

דרישות הקורס: נוכחות חובה בכל השיעורים תוך השתתפות פעילה.

הערכה: ציון עובר בקורס: 65

1. השתתפות פעילה- 50%
2. עבודה:
  - א. פרזנטציה- 25%
  - ב. הגשה סופית בכתב-25%

הסבר ותדריך לעבודה יינתנו בשיעור הפותח של הקורס.

שימת קריאה מומלצת: (ניתן לבחור מרשימה זו טקסט לפרט).

1. ברטל, נ. (2005). חמלה וידע- ראשית מקצוע הסייעוד בארץ ישראל, 1918 – 1948. הוצאת יד בן צבי, ירושלים.
2. ברטל, נ. (2015). לצדך בדרכך. פרקי היסטוריה של הסייעוד הישראלי 1936 – 2012. הוצאת כרמל, ירושלים.
3. מן, מ. (2016). "סטטוסקופ ומחרשה". בנתיב המרפאה בקיבוצים. התפתחות שירותי הבריאות בקיבוצים-1910-1948. הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב, באר שבע.
4. פרנקל, ו. (1946). האדם מחפש משמעות. תרגום לעברית: חיים איזק. (1970). הוצאת דביר. תל אביב.
5. רוטנברג, פ. ומייזלס, ע. (2019). רוחניות-תיאוריה ומחקר בשדה האקדמי. פסיכואקטואליה. www.psychology.co.il
6. שחף, ש. (2014). אחות טובה דייה-הסייעוד בין אידיאל למציאות, ישראל 1960-1995. רסלינג. תל אביב
7. Alligood, M.R. & Tomey, A.M. (2002). "Introduction to Nursing Theory: History, Terminology and analysis". In: Nursing Theorists and Their Work. Mosby, Inc. pp. 3-13.
8. Austgard, K. (2006). "The Aesthetic Experience of Nursing". Nursing Philosophy, 7, pp.11-19.
9. Blondeau, D., (2002). "Nursing Art as Practical Art: The necessary relationship between nursing art and nursing ethics". Nursing Philosophy, 3, pp. 252-259.
10. Britt KC, Acton G. (2022). "Exploring the Meaning of Spirituality and Spiritual Care with Help From Viktor Frankl". Journal of Holistic Nursing;40(1):46-55. doi:10.1177/08980101211026776
11. van der Cingel, M. and Brouwer, J. (2021). "What makes a nurse today? A debate on the nursing professional identity and its need for change". Nursing Philosophy. <https://doi.org/10.1111/nup.12343>
12. Connerton, C.S & Moe, C.S. (2018). "The Essence of Spiritual Care". Creative Nursing, Volume 24, Issue 1.
13. Delaney C. (2005). "The Spirituality Scale: Development and Psychometric Testing of a Holistic Instrument to Assess the Human Spiritual Dimension". Journal of Holistic Nursing.23(2):145-167. doi:10.1177/0898010105276180
14. Green, C. (2018). "A Philosophical Model of the Nature of Nursing". Nursing Research. Volume 67 - Issue 2 - p 93-98 . doi: 10.1097/NNR.0000000000000247
15. Hawthorne DM, Gordon SC. (2020). "The Invisibility of Spiritual Nursing Care in Clinical Practice". Journal of Holistic Nursing.;38(1):147-155. doi:10.1177/0898010119889704
16. Hodge, D.R. (2003) "The Intrinsic Spirituality Scale". Journal of Social Service Research, 30:1, 41-61, DOI:10.1300/J079v30n01_03
17. Kikuchi, J.F. ((2004)."Towards a Philosophic theory of Nursing". Nursing Philosophy, 5, pp. 79 - 83
18. Kuhse, H. (1997). "A History of Subservience". In: Caring: Nurse, Women and Ethics, Blackwell, London. UK. 13-31.
19. Manara, DF, Giannetta, N, Villa, G. Violence versus gratitude: "Courses of recognition in caring situations". Nurs Philos. 2020; 21:e12312. <https://doi-org.ezproxy.haifa.ac.il/10.1111/nup.12312>
20. Southard ME. (2020). Spirituality: "The Missing Link for Holistic Health Care". Journal of Holistic Nursing.;38(1):4-7. doi:10.1177/0898010119880361
21. Wolf, K.A (2006). "The Slow March to Professional Practice". In: Andrist, L.C., Nicholas P.K & Wolf, K.A. (Editors). A History of Nursing Ideas. Jones and Bartlett Publishers, Massachusetts, USA. Pp 305 - 318